

DAÜ HUKUK FAKÜLTESİ 2023-2024 BAHAR DÖNEMİ
HKUK 132 ANAYASA HUKUKU II PRATİK ÇALIŞMA II

PRATİK ÇALIŞMASI HAKKINDA NOT: Bu pratik çalışması çeşitli kaynaklardan hazırlanarak oluşturulmuş bir **ÇALIŞMA METNİ**'dir. Bu Pratik çalışma öğrencilerin bilgilerini ölçme, çalışma ve araştırma yapmalarını teşvik için hazırlanmıştır. Bu metni 2023-2024 Bahar Döneminde Anayasa Hukuku II (HKUK 132) dersini alan öğrenciler için hazırlanmıştır. Önceden izin almaksızın hiçbir biçimde çoğaltılamaz, kopyalanamaz, yayımlanamaz. Pratik metni hazırlayan hocanın izni almaksızın dağıtılamaz, başka yollarla web sayfalarına konulamaz, para karşılığında kopyalanıp satılamaz.

Doç. Dr. Demet Çelik Ulusoy

OLAY 1

15/7/2016 tarihli ve 6728 sayılı**Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun** ile 25/10/1984 tarihli ve 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu, 13/6/2006 tarihli ve 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu, 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu, 15/1/2004 tarihli ve 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu gibi birçok Kanun hükümlerinde değişiklik yapılmıştır. **Kocaeli 1.Vergi Mahkemesinde görülen bir davada uygulanan** 6728 sayılı**Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun**'un 88. maddesinin ikinci fıkrasının (a) bendinde yer alan *"...02/08/2015 tarihi itibarıyla yapılan işlemlere uygulanmak üzere..."* ibaresinin Anayasa'ya aykırılığı ileri sürülmüştür. Kanunun **iptaline karar verilmesi talebiyle** Anayasa Mahkemesine başvurulmuştur.

SORULAR

- SORU 1.** OLAYDAKİ BAŞVURUNUN **HUKUKİ NİTELİĞİ NEDİR?**
- SORU 2.** BU DENETİM **YOLUNUN ŞARTLARI NELERDİR?**
- SORU 3.** HANGİ NORM ALEYHİNE BAŞVURU SÖZ KONUSUDUR? BU NORMUN **"NİTELİĞİ"** HAKKINDA NASIL BİR DEĞERLENDİRME YAPABİLİRSİNİZ?
- SORU 4.** ANAYASA MAHKEMESİ BU BAŞVURU HAKKINDA NASIL BİR KARAR VERECEKTİR?

OLAY 2

2011 tarih ve 641 sayılı Kalkınma Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 1- 6.4.2011 günlü, 6223 sayılı Kamu Hizmetlerinin Düzenli Etkin ve Verimli Bir Şekilde Yürütülmesini Sağlamak Üzere Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Teşkilat, Görev ve Yetkileri ile Kamu Görevlilerine İlişkin Konularda Yetki Kanunu'nun, Anayasa Mahkemesince iptal edilmesi hâlinde, yasal dayanağı ortadan kalkacağından, tümünün ve ayrı ayrı tüm maddeleri ile eklerinin,

2- Tümünün ve ayrı ayrı tüm maddeleri ile eki (I) ve (II) sayılı cetvellerinin, Anayasa'nın Başlangıç'ı ile 2., 6., 91., 112. ve 166. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine ve yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi istemidir.

“Madde 38- (1) Bakanlık, görev alanına giren konularda çalıştırılmak üzere Planlama Uzmanı ve Planlama Uzman Yardımcısı istihdam eder.

(2) Planlama Uzman Yardımcılığına atanabilmek için 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 48 inci maddesinde sayılan genel şartlara ek olarak aşağıdaki şartlar aranır:

a) Kalkınma ve planlama hizmetlerinin gerektirdiği niteliklere sahip olmak.

b) En az dört yıllık yükseköğretim kurumlarından veya bunlara denkliği Yükseköğretim Kurulu tarafından kabul edilen yurtdışındaki yükseköğretim kurumlarından mezun olmak.

c) Yönetmelikle belirlenen yabancı dillerden en az birini iyi derecede bilmek,

ç) Yapılacak yarışma sınavında başarılı olmak.

(3) Planlama Uzman Yardımcılığına atanacaklar, en az üç yıl çalışmak ve hazırlayacakları uzmanlık tezinin, oluşturulacak tez jürisi tarafından kabul edilmesi kaydıyla, yapılacak yeterlik sınavına girmeye hak kazanırlar. Süresi içinde tezlerini sunmayan veya tezleri kabul edilmeyenlere tezlerini sunmaları veya yeni bir tez hazırlamaları için altı ayı aşmamak üzere ilave süre verilir. Yeterlik sınavında başarılı olanların uzman kadrolarına atanabilmeleri, Kamu Personeli Yabancı Dil Bilgisi Seviye Tespit Sınavından asgarî (C) düzeyinde veya dil yeterliği bakımından buna denkliği kabul edilen ve uluslararası geçerliliği bulunan başka bir belgeye yeterlik sınavından itibaren en geç iki yıl içinde sahip olma şartına bağlıdır. Sınavda başarılı olamayanlar veya sınava girmeye hak kazandığı halde geçerli mazereti olmaksızın sınav hakkını kullanmayanlara, bir yıl içinde ikinci kez sınav hakkı verilir. Verilen ilave süre içinde tezlerini sunmayan veya ikinci defa hazırladıkları tezleri de kabul edilmeyenler, ikinci sınavda da başarı gösteremeyen veya sınav hakkını kullanmayanlar ile süresi içinde yabancı dil yeterliliği şartını yerine getirmeyenler, Planlama Uzman Yardımcısı unvanını kaybederler ve Bakanlıkta durumlarına uygun kadrolara atanırlar.

(4) Planlama Uzmanı ile Planlama Uzman Yardımcılarının mesleğe alınmaları, yetiştirilmeleri, yarışma sınavı, tez hazırlama ve yeterlik sınavı ile diğer hususlar yönetmelikle düzenlenir.

SORU 5. Anayasa Mahkemesi 641 Sayılı Kalkınma Bakanlığının Teşkilat Ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 38. Maddesinin Altı Çizili Olarak Belirtilen Kısımlarını İptal Etmiştir. Mahkemenin Gerekçesi Ne Olabilir? (2017 Anayasa Değişikliği Öncesi Anayasanın 91. Maddesini okuyarak yanıtlayınız)

SORU 6. İlgili düzenleme Kanun Hükmünde Kararname günümüzde bir cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile yürürlüğe girseydi, Anayasa Mahkemesi iptal kararı verir miydi? Neden?

OLAY 3

Milli Güvenlik Konseyi döneminde 1982 Anayasasının yürürlüğe girmesinin ardından kabul edilerek yürürlüğe giren 2908 sayılı Dernekler Kanunu, 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu ve 2821 sayılı Sendikalar Kanunu özelliklerini araştırınız.

OLAY 4

2908 sayılı ve 6.10.1983 tarihli Dernekler Kanunu'nda "Kurulması yasak olan dernekler" başlıklı 5. maddesinin 11. fıkrasında;

"11. Belli bir siyasî partiyi desteklemek veya aleyhinde çalışmak, siyasî partiler arasında işbirliği sağlamak, Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeliği, mahallî idareler veya mahalle muhtarlığı veya ihtiyar heyeti seçimlerinde bir siyasî partiyi veya adaylarından birini veya birkaçını veya bağımsız bir adayı veya adayları desteklemek veya kazanmalarını önlemek veya bunlar arasında işbirliği sağlamak dahil olmak üzere, her türlü siyasî faaliyette bulunmak ve sendikalarla kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları veya vakıflarla bu amaçla ortak hareket etmek..... amacıyla dernek kurulması yasaktır."

Aynı Kanun'un 4. Md. 4. fıkrası derneklere üye olmayacak kişilere ilişkin olarak "...kesinleştiği tarihten, 2820 sayılı Siyasî Partiler Kanununun 101 inci maddesinin (d) bendi gereğince bir siyasî partiden kesin olarak çıkarılan veya fiilleriyle bir siyasî partinin kapatılmasına sebep olan parti üyeleri de çıkarsa kararının veya Anayasa Mahkemesinin kapatma kararının yazı ile bildirilmesinden itibaren beş yıl süre ile dernek kuramazlar" demektedir.

Yine Aynı Kanunun; **Derneklere yapılacak yardımın şartlarına ilişkin 61. maddesinde** "Dernekler, siyasî partilerden, işçi veya İşveren sendikalarından ve meslekî kuruluşlardan herhangi bir suretle maddî yardım kabul edemezler ve adı geçen kuruluşlara yardımda bulunamazlar" denilmektedir. Kanun Derneklerin kapatılmasında yaptırımında siyasi ve ideolojik suç biçimindeki eylemleri düzenlemiştir. İlgili Kanun'un derneklerin siyasi faaliyette bulunmalarını engelleyen birçok hükmü bulunmaktaydı.

1982 Anayasası yürürlüğe girdiği tarihte 33. maddesinin 4. Fıkrasında; "Dernekler, 13'üncü maddedeki genel sınırlamalara aykırı hareket edemeyecekleri gibi; siyasi amaç güdemezler, siyasî faaliyette bulunamazlar, siyasî partilerden destek göremez ve onlara destek olamazlar, sendikalarla, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ve vakıflarla bu amaçla ortak hareket edemezler".

SORU 7. 02.04.1992 tarihinde Bu Kanunun 5. maddesinin Anayasaya aykırılığı ileri sürülebilir mi? Neden?

SORU 8. O tarihte Anayasaya aykırılık iddiasıyla ilgili Kanun hükmünün Anayasa Mahkemesine götürüldüğünü varsayalım. Bu durumda Anayasa Mahkemesinin kararı ne olabilir? Neden?

SORU 9. 1982 Anayasa'nın 33. maddesinin 4. fıkrasında yer alan hükmün 04.01.1995 yılında yapılan anayasa değişiklikleri ile kaldırıldığını düşünelim. Anayasa değişikliği sonunda Kanunun 5. maddesinin anayasaya aykırılığı ileri sürülebilir mi?

SORU 10. 05.02.1995 yılında ilgili Kanun hükmünün Anayasaya aykırılık iddiası Anayasa Mahkemesine götürüldüğünü varsayalım. Bu durumda Anayasa Mahkemesinin kararı ne olabilir? Neden?

OLAY 6

T.C. Anayasa Mahkemesi "9.3.1988 günlü, 3417 sayılı "Çalışanların Tasarrufa Teşvik Edilmesi ve Bu Tasarrufların Değerlendirilmesine Dair Kanun'un 6. maddesinin üçüncü fıkrasının, "Yasa'nın 2. maddesi kapsamında çıkanlar" yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve iptaline, 18.11.1998 gününde oybirliğiyle" karar vermiştir. Mahkeme kararında, aşağıdaki ifadeler bulunmaktadır.

"...Mülkiyet ve miras hakları Anayasa'da güvence altına alınmış, bu hakların sadece kamu yararı amacıyla sınırlanabileceği kabul edilmiştir. Ancak, bu sınırlama, Anayasa'nın 13. maddesinde öngörülen biçimde demokratik toplum düzeninin gereklerine aykırı olamaz ve öngörüldüğü amaç dışında kullanılamaz. Demokrasiler, temel hak ve özgürlüklerin en geniş ölçüde sağlanıp güvence altına alındığı rejimlerdir. Temel hak ve özgürlüklerin özüne dokunup tümüyle kullanılamaz hale getiren sınırlamalar, demokratik toplum düzeni gerekleriyle uyum içinde sayılamaz. Özgürlüklerin yalnızca ne ölçüde kısıtlandığı değil, kısıtlamanın koşulları, nedeni, yöntemi, kısıtlamaya karşı öngörülen kanun yolları, hep demokratik toplum düzeni kavramı içinde değerlendirilmelidir. Özgürlükler, istisnai olarak ve ancak demokratik toplum düzeninin sürekliliği için zorunlu olduğu ölçüde sınırlandırılabilirler..." (Esas Sayısı : 1997/59, Karar Sayısı :1998/71, Karar Günü : 18.11.1998, R.G. Tarih-Sayı :16.01.2000-23935.)

SORU 11. Söz konusu ifadelerde bahsi geçen ilke hangisidir?

SORU 12. Söz konusu tarihte Anayasa'da böyle bir ilkenin düzenlenip, düzenlenmediğini belirtiniz.